

- ✓ Skirtos savivaldybės priešgaisrinei tarnybai;
- ✓ Parengtos, įvertinus Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktos savivaldybių priešgaisrinių tarnybų (toliau – SPT) viešųjų pirkimų procesų korupcijos rizikos analizės išvadas bei pasiūlymus;
- ✓ Tikslu pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones;

STT Korupcijos rizikos analizės išvados:		Rekomenduojama:
1.	Kai kuriose SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimus inicijavo darbuotojai, kurių funkcijos ir kompetencijos susijusios su personalo tvarkymu, raštvedyba ir pan. Atsižvelgiant į tai, kad automobilių pirkimų techninės specifikacijos parengtos naudojant specialias technines žinias, galimai jos buvo parengtos kitų asmenų. Tokiu atveju, faktiškai pirkimų technines specifikacijas parengę asmenys formaliai lieka nežinomi, neturi pareigos deklaruoti privačius interesus ir nėra atsakingi už skaidrios ir konkurencingos techninės specifikacijos parengimą.	<p>1.1 Užtikrinti, kad pirkimų techninėms specifikacijoms parengti būtų skiriami darbuotojai, kurie turi tam specialių techninių žinių ir deklaruotą privačius interesus;</p> <p>1.2 Arba pirkimų technines specifikacijas turėtų vizuoti priešgaisrinės tarnybos vadovas, kuris yra tinkamai deklaruojantis privačius interesus, pagal savo užimamas pareigas.</p>
2.	Pagal viešus duomenis matyti, kad naudotų gaisrinių automobilių rinkoje aktyviai veikia apie 10 tiekėjų. Iš visų vertintų naudotų gaisrinių automobilių pirkimų, tiek tais atvejais, kai pirkimus vykdė pačios SPT, tiek tais, kai pirkimus vykdė savivaldybių CPO, nei vienu atveju nebuvo pateikta informacija apie atliktus rinkos tyrimus.	2.1 Teikiant priešgaisrinių tarnybų paraiškas dėl pirkimų inicijavimo savivaldybės CPO kartu pateikti duomenis (atliktus rinkos tyrimus), kad rinkoje egzistuoja daugiau kaip viena prekė, atitinkanti pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą.
3.	Naudotų automobilių pirkimo techninėse specifikacijose dažnai nurodoma, kad automobilis turi būti ne senesnis kaip atitinkamų metų, nurodoma galima maksimali automobilio rida; mažiausias, o kartais ir didžiausias galimas variklio galingumas ar jo intervalas, automobilio matmenys, reikalavimai gaisrinei įrangai ir pan. Pastebėta tendencija, jog laimėjęs tiekėjas pasiūlo būtent tų metų gamybos automobilį su panašia, neviršijančia nustatytos	3.1 Pirkimų sąlygose (techninėse specifikacijose) nustatyti tik būtinus kriterijus, kurie būtų grindžiami realiu ir motyvuotu poreikiu.

	<p>maksimalios, rida; su identišku ar labai artimu nustatytam variklio galingumu; identiškais automobilio matmenimis ir pan. Ir būtent visų šių techninių specifikacijų reikalavimų ir tiekėjo pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma leidžia teigti, kad pirkimo sąlygos iš esmės buvo rengtos konkrečiam automobiliui.</p>	
4.	<p>SPT kartu su naudotais gaisriniais automobiliais neretai perka ir papildomą įrangą, kuri iš esmės nėra susieta su perkamu gaisrinio automobiliu, ir kurią gali pateikti ir kiti tiekėjai, neprekiaujantys naudotais gaisriniais automobiliais. Dirbtinas pirkimo objekto sustambinimas riboja tiekėjų galimybes dalyvauti viešajame pirkime, o tai sumažina tiekėjų konkurenciją bei didina pasiūlymų kainas. Be to, kelia neteisėtų susitarimų rizikas.</p>	<p>4.1 Vykdamas naudotų gaisrinių automobilių pirkimus, vykdyti atskirus naudotų gaisrinių automobilių ir reikalingos papildomos įrangos, kuri iš esmės nėra susieta su perkamu gaisrinio automobiliu pirkimus;</p> <p>4.2 Arba tokius pirkimus skaidyti į dalis.</p>
5.	<p>Tiekėjų pasiūlymų atitikties techniniams reikalavimams privalo būti pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis. Viena vertus, tokiu būdu užtikrinamas gautos informacijos patikimumas ir patikrinamumas, nes perkančioji organizacija gauna informaciją iš objektyvaus ir nešališko šaltinio, paprastai nesuinteresuoto konkrečaus viešojo pirkimo baigtimi. Kita vertus, užtikrinamas skaidrumo imperatyvas, įpareigojantis perkančiąją organizaciją, reikalavusią kartu su pasiūlymu pateikti, pavyzdžiui, gamintojo parengtus katalogus ir siūlomų prekių techninių charakteristikų aprašymus, laikytis savo pačios nustatytų sąlygų ir tiekėjų pasiūlymus vertinti išimtinai pagal viešojo pirkimo dokumentus.</p>	<p>5.1 Numatyti reikalavimus tiekėjams pateikti gamintojo ar gamintojo atstovo dokumentus, įrodančius, kad prekė atitinka techninės specifikacijos reikalavimus.</p>
6.	<p>Anykščių rajono savivaldybės administracija (CPO), naudoto, pilnai sukomplektuoto gaisrinio automobilio pirkimo metu, iki sprendimo dėl laimėjusio pasiūlymo priėmimo, raštu pavedė Anykščių rajono SPT nuvykti pas tiekėją ir iki sutarties pasirašymo apžiūrėti siūlomą automobilį bei papildomą įrangą, taip pat įvertinti jų atitiktį</p>	<p>6.1 Pirkimą vykdamas subjektas (viešųjų pirkimų komisija arba pirkimo organizatorius), atlikdamas pateiktų pasiūlymų atitikimo techninės specifikacijos reikalavimams vertinimą vadovaujantis tiekėjo pateiktais dokumentais, kai tokie vertinimai reikalauja specifinių žinių ir techninių</p>

	keliamiems reikalavimams. Anykščių rajono SPT viršininkas sudarė komisiją įsigyjamo automobilio apžiūrai ir įvertinimui, kuri 2023 m. balandžio 5 d. tiekėjo patalpose apžiūrėjo siūlomą automobilį ir nustatė, kad siūlomas automobilis bei papildoma įranga atitinka visas nurodytas technines specifikacijas ir reikalavimus. Tačiau, SPT atliekamos perkamų gaisrinių automobilių apžiūros negalima laikyti eksperto veikla, nes automobilių vertinimas atliekamas ne pagal reikalaujamus ir tiekėjo pateiktus dokumentus, automobilius vertinantys asmenys neprivalo deklaruoti privačių interesų, o tai kelia subjektyvumo ir šališkumo rizikas.	dokumentų išmanymo, turėtų pasitelkti perkančiosios organizacijos, kitų perkančiųjų organizacijų darbuotojus, kurie yra tinkamai deklaravę privačius interesus, o esant poreikiui ir samdomus išorės ekspertus.
7.	<p>Nors Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas nustato minimalų 3 darbo dienų pasiūlymų pateikimo terminą nuo skelbimo paskelbimo CVP IS dienos, tačiau konkretus terminas turėtų būti parenkamas ne formaliai atitinkantis teisės aktų reikalavimus, o atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes, viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus.</p> <p>Naudoto automobilio pateikimui nuo sutarties pasirašymo dienos turėtų būti nustatytas objektyvus terminas, užtikrinantis tiekėjų konkurenciją (pvz., 30 kalendorinių dienų).</p> <p>Priešingu atveju nėra užtikrinami Viešųjų pirkimų įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas proporcingumo principas bei 3 dalies draudimas dirbtinai mažinti konkurenciją. Tuo pačiu, neproporcingai trumpų terminų nustatymas galimai indikuoja galimus išankstinius perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų susitarimus.</p>	7.1 Įsigyjant gaisrinius automobilius pasiūlymų pateikimo terminas neturėtų būti trumpesnis, nei 10 darbo dienų, o pačių gaisrinių automobilių pristatymo terminas neturėtų būti trumpesnis nei 2 mėnesiai.